

Остапчук Г.Б.

**Набуття життєвої компетентності
дошкільників через здійснення
красзнавчо – туристичної діяльності в
дошкільному навчальному закладі**

Навчально- методичний посібник

м. Хмельницький
2017.

**Міністерство освіти і науки України
Хмельницький обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти
Науково- методичний центр України
ДНЗ № 30 « Журавлик »**

Остапчук Г.Б.

**Набуття життєвої компетентності
дошкільників через здійснення
краєзнавчо – туристичної діяльності
в дошкільному навчальному закладі**

Навчально- методичний посібник

м. Хмельницький
2017р.

Зміст

ВСТУП

Місто над Бугом.

Люби і знай свій рідний край

Фізичне здоров'я – один з аспектів краєзнавчої діяльності.

Розділ 1. Методичні аспекти краєзнавчої діяльності

1.1 Завдання Базової програми розвитку дитини дошкільного віку

« Я у Світі » з українознавства за сферами життєдіяльності

(старший дошкільний вік).

1.2 Завдання роботи з дітьми старшого дошкільного віку за лініями розвитку.

Розділ 2. Зміст та форми краєзнавчої роботи.

2.1 Діагностичне анкетування вихователів на тему «Мій рідний край».

2.2 Діагностичне анкетування дітей.

2.3 Форми роботи з батьками.

2.4 Перспективне планування роботи з українознавчої та краєзнавчої роботи для старших груп.

2.5 Твори українських та зарубіжних авторів за Базовою програмою розвитку дитини дошкільного віку « Я у Світі » з українознавства.

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

5.1 Конспекти занять з даної теми.

5.2 Психолого – педагогічне проектування «Стежками рідної мови».

5.3 Хмельницький – місто мого дитинства. На допомогу вихователю (фото і відео матеріали)

ВСТУП

Дошкільний вік, як період становлення особистості, має свої потенційні можливості для формування вищих моральних почуттів, до яких відноситься почуття патріотизму. Патріотизм - це любов до Батьківщини, відданість їй і своєму народу. Без любові до Батьківщини, готовності примножувати її багатства, оберігати честь і славу, а за необхідності віддати життя за її свободу і незалежність, людина не може бути громадянином.

Поглибити громадянські почуття дітей шляхом розширення знань про рідний край, родину, історію рідного міста – головна мета моєї роботи. Дана робота допоможе вихователю з меншою затратою часу освоїти теоретичні складові краєзнавчо – туристичної діяльності. Перспективне планування роботи з українознавства та краєзнавства, зміст та форми роботи з дітьми, батьками, конспекти занять, консультації для батьків, цікаві сторінки з розвитку міста Хмельницького допоможуть спланувати роботу з вивчення історичного, географічного та культурного надбання рідного міста, прищепити дітям любов до рідного краю, сформувані бажання примножувати славу міста Хмельницького.

Місто над Бугом

Я люблю тебе, Хмельницький,
Я тобі вклоняюсь низько,
Моя пісня, мій Подільський край

Батьківщина. Думаю, у кожного вона своя. Кожний розуміє це слово по-своєму. Для когось це країна, у якій він народився. Для когось — країна, до якої емігрував. Для когось — своє місто, вулиця, будинок... А хтось, можливо, не вирішив, де ж саме його Батьківщина.

Наш рідний Хмельницький від дня свого народження живе на стрімких перехрестях віків. Усі історичні шляхи пролягають крізь його долю. Крізь сивину буремних століть стеляться дороги, мов долі людські, через наш Плоскирів, Проскурів, Хмельницький.

У подиху нашого міста чується і героїчна слава минулого, і світла віра в майбуття.

Наш Хмельницький щедро оспіваний у золотих піснях, виколисаний у чарівній поезії. Будь – якої пори року милують око широкі вулиці, завітчані розлогими каштанами, сповнені дзвінкого різноголосся малечі й щоденного трудового гомону, залиті золотом надвечірніх і світанкових заграв над водяним плесом. Хмельницький сповнений мріями і надіями, веселими усмішками та теплими обіймами близьких та рідних.

Усе тут мовби горнеться до людини. І пливе миротворно над цією величною перлиною – містом вічний малиновий передзвін, і – храмів горять купола, і серце кожного виповнює елегія щемкого одухотворення душі...

Люби і знай свій рідний край!

Кожна нація, кожен народ, навіть кожна соціальна група має свої звичаї, традиції, що склалися протягом багатьох віків. Національна культура України була виплескана протягом століть українським народом. Кожен регіон має свої особливості, свою культуру, свою історію, традиції, легенди рідного краю. Як зберегти і передати все це багатство наступним поколінням, зацікавити їх історією рідного краю, краєзнавчою роботою? Ми розуміємо, що цю роботу треба розпочати вже сьогодні. Першою ланкою має бути сім'я і дошкільний навчальний заклад.

Державним стандартом дошкільної освіти є Базова програма розвитку дитини дошкільного віку. Її мета – забезпечення життєвої компетентності дитини, створення умов для розвитку дитячої особистості як творця себе, своєї родини, держави, світу.

Формування патріота відбувається з почуття любові до рідного краю, прив'язаності до батьків, землі, на якій людина народилася, виросла та живе, відчуття гідності за причетність до свого народу.

Усвідомлення власних почуттів до батьківщини приходить у процесі пізнання. Людина тоді стає переконливою в своїх почуттях до батьківщини, коли вона ґрунтовно ознайомена з історією та етнографією рідного краю, його героїчними постатями, культурно – побутовими та мистецькими надбаннями, традиціями та звичаями нашого народу, мовно-літературними скарбами, неповторністю географічного ландшафту, особливостями флори і фауни. Дошкільний навчальний заклад є першою сходинкою у формуванні майбутньої особистості. Важливим напрямком патріотичного виховання є краєзнавча діяльність. Прилучення дітей до краєзнавства – важлива місія вихователя дошкільного навчального закладу, а в подальшому вчителя у школі.

Я переконана: з раннього віку дитина повинна пізнати і полюбити своє рідне природне та історичне довкілля, аби потім на цій основі розширювати свій світогляд. Краєзнавча діяльність це інтегрований спосіб навчання та розвитку дітей. Основна спрямованість роботи - в організації та проведенні подорожей по рідному краї: прогулянок – походів, пішохідних переходів, цільових прогулянок, екскурсій. Кожна з таких подорожей має виховну мету.

В процесі краєзнавчої діяльності дошкільнята крок за кроком накопичують знання про свій родовід, свій садок, рідну природу, вулицю, мікрорайон, місто, в нерозривному зв'язку з вивченням народної спадщини, звичаїв рідного краю, історії та мови. Так виховується почуття гордості за свій народ. Формується національний світогляд. Під час краєзнавчої роботи з дітьми враховується принцип поступового переходу від більш близького дитині, особистісне значущого до більш віддаленого від дитини. У дитини формується особистісне ставлення до фактів, подій, явищ у житті міста, створюються умови для активного залучення дітей до соціальної дійсності, підвищується особистісна значущість того, що відбувається навкруги.

Залучення дітей до історії, культури, природи рідного міста дає можливість самим дітям вибрати вид тієї діяльності, в якій вони хотіли б відобразити свої почуття, уявлення про побачене та почуте (творча гра, придумування оповідань, виготовлення поробок, придумування загадок,

аплікація, малювання, проведення екскурсій, участь у благоустрої території, охороні природи).

Атмосферу піднесеного настрою та загальної радості у дітей викликає знайомство з цікавими жителями рідного міста - носіями соціокультурних традицій в народних ремеслах, танцях, піснях, віршах. В групах дошкільного навчального закладу створено розвивальне середовище, яке сприяє розвитку особистості дитини на основі народної культури з опорою на краєзнавчий матеріал (міні – музей народного побуту, предмети народного ужиткового мистецтва).

І ще один аргумент на користь краєзнавчої діяльності: мандрівка – це творчий процес у якому дорослі та діти разом шукають, милуються, аналізують, знаходять... І радіють спільно. В природних умовах зникає той бар'єр, що існує між вихователем і вихованцем у чотирьох стінах. Створюється просто унікальна педагогічна ситуація. Діти не помічають, що їх вчать, бо вони співпрацюють з дорослими. Полегшуються і дитячі взаємини.

У процесі краєзнавчої роботи природно зливаються виховні, оздоровчі та освітні впливи на особистість, формуються заходи для усвідомлення причинно – наслідкових зв'язків між природою і суспільством.

Звичайно, залучення дітей до краєзнавчої практики неможливе без участі і підтримки батьків. Організація роботи з батьками проводиться під девізом : «Знання та любов батьків до рідного міста повинні передаватися дітям».

Загальновідомо, що досить складним у роботі по ознайомленню з рідним містом, особливо з його історією та визначними місцями є складання розповіді для дошкільнят. Вихователю необхідно пам'ятати наступне. Розповідь супроводжується наочним матеріалом: фотографіями, репродукціями, слайдами, схемами, малюнками. В ході розповіді звертатися до дітей з запитанням, щоб активізувати їх увагу, викликати бажання щось дізнатись самостійно, спробувати про щось здогадатися, запитати.

Спонукаючи мислення дітей можуть такі проблемні запитання: «Чому наше місто називається Хмельницьким ? », «Чому у нашому місті стоїть пам'ятник Богдану Хмельницькому ? », «Де розташований пам'ятник ? ». Доцільно використовувати вирази: « Це було дуже давно, коли ваші бабусі і дідусі були такими ж маленькими як ви », або «Це було дуже – дуже давно».

Організація краєзнавчої діяльності в дошкільному навчальному закладі відповідає саме тим вимогам, які сьогодні є головними у вихованні підростаючого покоління, а саме: здійснення всебічного гармонійного розвитку малюків на національній основі, формування творчої індивідуальності, виховання духовності та культури. Привабливість цього напрямку не тільки в тому, що це надійний засіб фізичного розвитку, оздоровлення, загартування як фізичного, так і морального, волевого, а ще й в тому, що він прокладає шлях до пізнання світу. При вмілій організації кожне заняття – це яскрава і приємна подія, яка надовго залишиться в пам'яті.

Краєзнавство – найдоступніша, найширша сфера застосування знань і вмінь. Краєзнавча діяльність є свого роду провідником у невідоме, адже в дошкільному віці так багато належить відкрити для себе, пізнати світ і знайти своє місце у ньому.

Фізичне здоров'я - один з аспектів краєзнавчої діяльності

Що дає краєзнавча діяльність? Насамперед – здоров'я фізичне і духовне. Прогулянки природою, пішохідні переходи, цільові екскурсії, допомагають раціоналізувати руховий режим, підвищити рухову активність протягом дня. Діти залюбки милуються красою весни, розмаєм літа, ніжною тишею осені... Вони усвідомлюють себе частинкою великого прекрасного світу і розуміють, яке місце в ньому посідають людина – не споживач, а друг природи. Діти виховують у собі турботливе ставлення до всього живого на землі.

Керуючись методичними рекомендаціями Міністерства освіти і науки України (додаток до листа від 16. 08. 2010 р. № 1/9- 563) «Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу» та інструктивно – методичними рекомендаціями (№ 1/9 – 438 від 27. 08. 04.) «Організація фізкультурно – оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі» роботу з краєзнавчо – туристичної діяльності проводимо згідно наукових рекомендацій. З метою активізації рухомого режиму в повсякденні як варіант фізкультурних занять на прогулянках організується дитячий туризм у формі прогулянок – походів за межі дошкільного навчального закладу (пішки, на велосипедах, лижах або санчатах), але лише за наявності відповідних природно – ландшафтних умов: лісу, луку, поля, водойми, лісосмуги, парку та ін.. Не можна підміняти зазначену форму роботи цільовими прогулянками та екскурсіями за межі дитячого закладу, що посідають самостійне місце в освітньому процесі як форми ознайомлення вихованців із довкіллям, природою. Походи за межі дошкільного навчального закладу (дитячий туризм) проводяться з дітьми, починаючи з молодшого дошкільного віку. Вихователь має ретельно готуватись до їх проведення: планує в освітньому виховному плані роботи, повідомляє завідувачу, продумує маршрут руху і спосіб пересування, визначає та вивчає місце зупинок і відпочинку, враховуючи при цьому всі природні умови. До місця призначення діти можуть йти довільно, групуючись за бажанням; шиккування парами використовується при переході вулиць, шосе.

Тривалість переходу в один бік (від дошкільного навчального закладу до місця кінцевої зупинки) становить для дітей четвертого року життя 15 – 20 хвилин, п'ятого року життя 20 – 25 хвилин, шостого року життя 25 – 30 хвилин.

Під час походів використовуються вправи з основних рухів, рухливі ігри з використанням фізкультурних знарядь, а також передбачається проведення спостережень в природі та навколишньому оточенні, елементарні бесіди, короткі розповіді краєзнавчого, екологічного спрямування.

Цільові прогулянки та екскурсії – вони посідають самостійне місце в освітньому процесі, як форми ознайомлення дітей з природним, предметним, соціальним довкіллям.

Екскурсії – основна форма краєзнавчої роботи, їх проводять за різноманітною тематикою та маршрутами.

За своїм змістом поділяються на оглядові і тематичні. Оглядові – показ об'єктів різних за формою та змістом. Це можуть бути і природні об'єкти, і пам'ятники та архітектурні споруди, будівлі, місця видатних подій. Такі

екскурсії формують загальні уявлення про будівлі, приміщення, вулицю, рослинницький комплекс загалом.

Тематичні екскурсії присвячені розкриттю певної теми і поділяються на:

- історичні;
- географічні (ландшафтні);
- виробничі;
- природознавчі;
- архітектурні;
- мистецькі;
- літературні;
- музейні.

Екскурсії розв'язують навчальні завдання. Зміст екскурсії визначає її тема та об'єкти. Як правило, в історичних, виробничих екскурсіях цілком достатньо 1 – 2 об'єктів, а в географічних, природознавчих, архітектурних екскурсіях їх буде значно більше.

За своєю спрямованістю екскурсія розрахована на повну мобілізацію уваги, тому їх тривалість не повинна перевищувати 1 годину 20 хвилин. Тут також застосовують і варіюють здобуті рухові навички і вміння дітей, особливості рельєфу.

Для досягнення навчальної мети та позитивного результату проведення екскурсії формують теми, мету і коло питань, які потрібно послідовно висвітлити під час екскурсії, визначають об'єкти показу. Об'єкт – це основа екскурсії, тому напередодні слід обов'язково пройти маршрутом екскурсії та усунути всі його недоліки. Починають екскурсію вступною бесідою, яка триває 4 – 5 хвилин, вона пробуджує у дітей інтерес до теми. Показ об'єктів під час екскурсії супроводжують розповіддю, вона має бути цікавою, пов'язаною із зоровим сприйняттям дітей, під час переходів від одного об'єкта до іншого уникають пауз, роблять логічні переходи, пов'язуючи екскурсію в одне ціле. Як засіб активізації уваги застосовують прийом запитань і відповідей.

Закінчують екскурсію заключною бесідою (до 3 – 4 хв), підбивають підсумки побаченого, роблять узагальнення.

Цільові прогулянки – цілком присвячені ознайомленню з природою. Тут планується значно ширший матеріал, ніж під час спостережень на прогулянках – походах. Їх проводять, коли в природі відбуваються помітні зміни. Ознайомлення з природними об'єктами відбувається в природних зв'язках, у середовищі їх існування, що формує реалістичні уявлення. Під час цільових прогулянок дають нову інформацію про зв'язки і залежності в природі, діти вправляються в знаннях про правила природокористування. Чуттєвий досвід, що формується у дітей в наслідок дії аналізаторів, тісно пов'язаний зі словом, діти отримують закінчені, систематизовані уявлення про об'єкти та явища природи. Особлива умова – це вибір сприятливого з екологічного погляду маршруту, цікавих об'єктів для спостережень. Бажано повторювати цільові прогулянки до одних і тих самих об'єктів у різні пори року, організовуючи тривалі спостереження з метою визначення характерних змін у докільлі. Їх проводять не тільки з пізнавальною та естетичною метою, а й з пізнавально – практичною, вводять рухливі, екологічні ігри, рухові завдання.

Будь – який похід має бути цікавим, тобто мати емоційний центр (домінанту). Це і є мета походу. Вона може бути різноманітною:

- оздоровча (прогулянки до лісу, річки);
- екскурсійна (відвідування музеїв, виставок, пам'яток);
- природознавча (встановлення зв'язків і залежностей в природі);
- природоохоронна (розвішування годівниць, розчистка берегів від сміття);
- краєзнавча (вивчення пам'яток місцевості);
- географічна (ознайомлення з рельєфом, ландшафтом, краєвидом місцевості);
- мистецька (збір дарів природи, створення робіт);
- геологічна (відвідування печер, джерел);
- історико – архітектурна (розглядання стародавніх споруд);

Доцільно також складання плану подорожі, де відзначаються основні пункти підготовки до походу:

- визначення основного завдання;
- добір учасників групи;
- визначення об'єктів, місць, де повинні побувати;
- розроблення маршруту;
- збір відомостей про район подорожі;
- підрахування часу, потрібного на подорож;
- визначення того, що взяти з собою.

Завдання Базової програми розвитку дитини дошкільного віку « Я у Світі » з українознавства за сферами життєдіяльності (старший дошкільний вік)

Освітня лінія « Дитина в соціумі »

Сім'я. Родина

Опановуючи сферу «Люди», продовжувати знайомити дітей з сім'єю, родиною, родоводом. Вчити описувати стосунки між членами сім'ї (шанувати, захищати, скучати, підтримувати, бути вдячним, поводитись безкорисливо), називати традиційні, або ті, що склалися у родині обов'язки її членів; називати слова, пов'язані із родинними традиціями, святами.

Інші люди

Розвивати вміння узагальнювати елементи українського побуту (страви, напої, одяг, прикраси, іграшки, меблі); місцевості жителів України (сільський, міський).

Людство

Діти старшого дошкільного віку повинні знати назву своєї країни, її столицю, свою вулицю та державну символіку (Герб, Гімн, Прапор). Усвідомлюючи, що в світі багато різних країн, може назвати кілька з них; особливості місцевості, рослинного і тваринного світу, клімату однієї з них; орієнтуватися у загальних ознаках населення Землі (планета, країна, народи, люди) та у відмінностях зовнішніх ознак людей (колір шкіри, волосся, очей; зріст, форма очей...); культурі, мові, національності; з допомогою дорослого може назвати кілька спільних ознак представників різних народів та відмінностей між ними; володіє словами – ознаками прихильного ставлення до людей різної національності (віра, єдність, терпимість, миролюбність).

Освітня лінія « Дитина в світі культури »

Предметний світ

Продовжувати вчити дошкільнят вживати слова на позначення іграшок, в тому числі і народних; назви сільського і міського житла і його складових; інтер'єру сільської хати (рушники – обереги, піч, лавка, мисники тощо); посуду (глечик, миска, макітра, куманець).

Світ мистецтва

Формувати ставлення до різних видів мистецтва – образотворчого, музичного, літературного, орієнтуватися у назвах основних видів мистецтва (скульптура, архітектура, декоративно – ужиткове мистецтво). Вчити називати професії, пов'язані з культурно – мистецькою діяльністю (художник, писанкарка, вишивальниця, співак, актор).

Освітня лінія «Дитина в природньому доквіллі »

Природа планети Земля

- Продовжувати вживати слова пов'язані з описом особливостей ландшафту, географічної назви місцевості, гір, річок, що знаходяться у місцях проживання дітей.
- Розрізняти і вживати слова на позначення: пір року, ознак природи, погоди.
- Називати і розрізняти кущі трав'янисті, дикорослі та декоративні рослини за особливостями будови.
- Класифікувати та групувати рослини за місцем, де вони ростуть.
- Вживати назви городніх і злакових рослин, плодів саду й огороду.
- Квітів, що ростуть у полі, лузі (волошки, ромашки, васильки тощо)
- Оперує назвами тварин, групує їх за місцем та середовищем існування.

Освітня лінія « Особистість дитини »

Через відкриття власного «Я» дитина усвідомлює багатство свого внутрішнього світу – емоції, переживання, прагнення, здатності.

- Вживає слова, як і виражають готовність спілкуватися з іншими.
- Описує своїх рідних, порівнює їх між собою.
- Може пояснити переживання іншої людини з приводу її успіху – не успіху.

У дитини з являється система уявлень про свої фізичні, моральні та розумові якості, чесноти і вади.

Завдання роботи з дітьми старшого дошкільного віку за лініями розвитку

Тема : «Україна – рідний край»

Фізичний розвиток

Вчити дітей мати елементарні знання про природне доквілля: життя на планеті Земля, вплив сонця на воду, ґрунт, повітря, рослини, тварини, людей; про фізичну діяльність людини, екологічний стан доквілля та його вплив на здоров'я людини.

Соціально – моральний розвиток

Виховувати інтерес до різних історичних подій; збагачувати уявлення про свою країну: столицю, державну символіку, мову, видатних людей, цікавитися культурою українського народу, географічною атрибутикою (карта, глобус, календарі). Прилучати до культури минулого та сучасності свого народу. Виявляти бажання цікавитися марками, значками, монетами, елементами українського побуту.

Емоційно – ціннісний розвиток

Підвищувати сприйнятливність дітей до зовнішніх впливів, емоційну чутливість до них, виховувати культуру почуттів, підтримувати і розвивати почуття самовартості, життєспроможності.

Мовленнєвий розвиток

Вчити дітей називати: назву своєї країни, її столицю, назву свого міста; визначні державні події та дати; називати особливості місцевості, рослинного і тваринного світу, клімату; орієнтуватися у загальних ознаках населення України, культурі, мові.

Пізнавальний розвиток

Формувати у дітей систему знань про свою Батьківщину – Україну, її державні символи; ознайомити з народними промислами, видатними людьми. Розширити уявлення про природу рідного краю. Уточнити знання дітей про рослини – символи України; формувати систему знань про Україну як Батьківщину; вчити орієнтуватися в національних символах. Ознайомити з народною іграшкою та вміння її вирізняти серед інших.

Художньо – естетичний розвиток

Розвивати естетичне ставлення до краси рідного краю, природного довкілля України. Вчити сприймати красу зовнішнього вигляду людей в українському національному одязі. За допомогою кольорів, ліній, форм, композицій, ритму, мелодій, ігрових дій, драматичних дійств, літературних сюжетів спонукати дітей передавати свої враження від знайомства з рідним краєм, народним мистецтвом.

Креативний розвиток

Виховувати любов до традицій через народні ігри, пісні, звичаї та обряди. Вчити дітей робити самостійний вибір, варіювати зміст та форму виконання завдання.

Зміст та форми краєзнавчої роботи

Зміст

Природа рідного краю: водні багатства, рослинний і тваринний світ. охорона природи.

Розвиток культури, науки і мистецтва: заклади освіти і культури. Видатні діячі науки, культури, мистецтва – вихідці з нашого краю.

Пам'ятки історії та культури:архітектурні скарби нашого краю. Пам'ятники видатних людей.

Історія рідного краю: історія виникнення міста, його назви. Роль князів.

Національне відродження. Місто в часи війни. Відновлення української держави.

Населення: міське і сільське населення. Побут. Традиції, звичаї.

Туристська підготовка: пішохідний туризм. Правила техніки безпеки під час проведення екскурсій, походів, змагань.

Форми

Спостереження, бесіди, екскурсії, цільові прогулянки, краєзнавчі вікторини, турніри, змагання, запитання – відповіді, краєзнавчі експедиції.

Діагностичне анкетування вихователів на тему «Мій рідний край»

1. Прізвище, ім'я та по батькові.
2. Педагогічний стаж.
3. Яким видам діяльності, формам роботи з дітьми віддаєте перевагу?
4. Оцініть свої знання з таких питань краєзнавства:
 - а) рід, родина – знання про родинні стосунки, сімейні традиції, свята, складання родинного дерева;
 - б) рідне місто – знання про історію рідного міста, про господарську діяльність, будову міста, назви вулиць, пам'ятні місця;
 - в) природа рідного краю - знання про природні особливості міста, краєвиди, рослинний та тваринний світ, про природоохоронні заходи.
 - г) рідний край (область) – знання про Хмельницький, історію Хмельницького, природні багатства міста, господарство рідного краю;
 - д) духовне коріння – знання про прислів'я , приказки, легенди про рідну землю, вірші та пісні про рідний край, декоративно – прикладне мистецтво, народні мистецькі колективи краю;
 - е) вони уславили наш край: історичні особи, захисники Вітчизни, відомі митці, діячі науки Хмельницького, відомі земляки.
5. Що можете запропонувати для перегляду колегам, якими напрацюваннями поділитися з даної теми?
6. Які консультації хотіли б отримати від методичної служби?

Діагностичне анкетування дітей (відповідно до програмних вимог Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»)

1. Прізвище, ім'я та по батькові.
2. Що ти знаєш про власну родину, традиції, свята?
3. Що ти знаєш про рідне місто? Чи знаєш ти свою адресу? Назви відомі вулиці міста, будівлі(ДНЗ, лікарня, пошта, школа). Де працюють твої батьки? Чи знаєш ти історію свого міста, звідки пішла його назва?
4. Назви відомі рослини та тварини, які зустрічаються в нашій місцевості. Як потрібно поводитися з ними? Як потрібно оберігати природу та власне здоров'я?
5. Що ти знаєш про рідне місто Хмельницький?
6. Які вірші, пісні, розповіді ти знаєш про свій край?
7. Яких відомих людей нашого краю ти знаєш?

Форми роботи з батьками

1. Батьківські збори (загальні та групові)

2. Консультації для батьків. Орієнтовні теми: «Виховання в сім'ї», «Сімейні традиції та свята», «Шануй інших і тебе шануватимуть», «Ознайомлення дітей з рідним краєм», «Наші відомі земляки».
3. Організація лекцій із залученням практичного психолога. Орієнтовні теми: «Доброзичливі стосунки в сім'ї», «Вплив навколишнього середовища на розвиток дитини», «Приклад батьків», «Діти, яких не розуміють дорослі».
4. Залучення батьків до виготовлення дерева роду, оформлення фотоальбомів про життя дітей.
5. Круглий стіл «Моя мала Батьківщина» (обмін досвідом сімейного та суспільного виховання)
6. Організація екскурсій на підприємства, де працюють батьки.
7. Проведення родинних свят, КВК (із залученням батьків)
8. Залучення батьків до проведення навчально – виховних заходів з краєзнавства.
9. Відкриті тематичні заняття для батьків.
10. Виготовлення інформаційного матеріалу для батьківських куточків.
Орієнтовні теми: «Сімейні професії», «Історія рідного краю», «На засадах духовної культури», «Виховання любові до рідного краю».
11. Постійне оновлення стенду «Батьківська газета». (оформлюють вихователі і батьки)
12. Залучення батьків до оформлення виставок дитячих малюнків.
Орієнтовні теми « Мій рідний Хмельницький», «Подорож по Хмельницькому », «Моя сім'я».
13. Залучення батьків до оформлення виставки власних виробів.

Кросворд « Мій рідний край»

1. Військове укріплення козаків.
2. Символічне зображення герба України.
3. Надорожча і найближча людина для дитини.
4. Дерево – символ України.
5. Український воїн, що боронив рідну землю.
6. Перша назва нашого міста.
7. Річка, що протікає через місто.
8. Подорож, поїздка з пізнавальною метою.

9. Гетьман, в честь якого назване наше місто.
10. Люди, які виховують дитину в сім'ї.
11. Оборонна споруда.
12. Головна вулиця нашого міста.
13. Столиця України.
14. « Без верби і ... нема України».
15. Сестра братів – засновників Києва.
16. Пора року, коли все оживає.

Відповіді: 1. Січ. 2. Тризуб. 3. Мама. 4. Верба. 5. Козак. 6.Плоскирів.
7. Південний Буг. 8. Екскурсія. 9. Богдан Хмельницький. 10. Батьки.
11. Фортеця. 12.Проскурівська. 13. Київ. 14. Калина. 15. Либідь. 16. Весна.

Перспективне планування роботи з українознавства та краєзнавства для старших груп.

Планування може бути використано для проведення:

1. Гурткової роботи на тему « Рідний край ми знаємо, любимо, вивчаємо».
2. Для старших груп, що працюють за напрямком – українознавство.

Вересень Навчальна діяльність

Заняття №1

Тема: «Я живу в Україні»

Мета: продовжувати формувати уявлення дітей про рідний край – Україну. Закріпити вміння знаходити на глобусі місцезнаходження України. Знайомити дітей з природним ландшафтом: розмаїттям тваринного і рослинного світу; жителями України, красою мови і національним одягом. Збагачувати активний словник дітей словами: гордість, держава, любити, шанувати. Розвивати чуттєво – практичне та інтелектуальне освоєння довкілля. Виховувати любов та шанобливе ставлення до своєї Батьківщини, виховувати базову якість особистості – спостережливість.

Заняття №2

Бесіда «Класики української літератури про Україну»

Мета: продовжувати знайомити дітей з літературними творами, та красою, мелодійністю, чарівністю, співучістю української мови, вчити дітей виразно розповідати вірші напам'ять. Розвивати логічне мислення, пам'ять, вміння римувати окремі слова та фрази. Виховувати повагу до митців художнього слова та базову якість – креативність.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Знайомство з легендами «Як виникла Україна?», «Заснування Києва».
Мета: вчити дітей слухати і розуміти зміст легенд. Розвивати вміння співставляти їх з історією виникнення України. Виховувати повагу до історичного минулого України та почуття приналежності до свого народу. Виховувати базову якість особистості – розсудливість.

2. Розглядання ілюстрацій читання віршів про рідний край.

3. Вивчення прислів'їв про працю хліборобів.

4. Дидактична гра «Дари осені».

Мета: закріпити знання про овочі і фрукти, що збирають восени. Розвивати бажання піклуватися про своє здоров'я. Поглибити знання про вітаміни, що містяться в фруктах і овочах. Виховувати любов і повагу до людей праці.

5. Розгляд ляльки в національному костюмі.

Мета: познайомити дітей з національним одягом українців: (вишита сорочка, плахта, фартух, жупан, вінок, шаровари, чоботи, крайка, корсетка, запаска,

кожух, кептар, свита), сприяти формуванню національної свідомості, виховувати почуття патріотизму і поваги до національного одягу.

6. Рухлива гра «Коровай».

Мета: Закріпити слова гри, вміння діяти за змістом гри, рухатись по колу.

Розвивати увагу, спостережливість. Виховувати любов до народознавчих ігор та бажання приймати в них активну участь.

Художня діяльність

1. Малювання : «Українська сорочка».

Мета: вчити заповнювати візерунком форму української сорочки, розміщуючи елементи ритмічно та симетрично. Закріпити вміння малювати круги, мазки, крапки, лінії (прямі та хвилясті). Розвивати інтерес до створення декоративних композицій. Виховувати любов та естетичні почуття до українського національного одягу. Виховувати базову якість особистості – самостійність.

Робота з батьками

1. Запропонувати батькам вивчити разом з дітьми обрядові обжинкові пісні, після відвідування свята обжинків в нашому місті.
2. Приготувати для дітей святковий коровай як символ багатства нашої держави.

Жовтень

Навчальна діяльність

Заняття № 1

Велич символів державних.

Мета: продовжувати знайомство дітей з державними символами України - Прапором, Гербом, Гімном. Сприяти формуванню національної свідомості, вихованню почуття патріотизму, поваги до державних символів. Збагачувати активний словник дітей словами та поняттями: символіка, тризуб, край, держава, гімн. Викликати бажання поповнювати свої знання про Україну. Виховувати базову якість особистості – розсудливість.

Заняття №2

Краса народних символів.

Мета: дати розуміння того, що народні символи суттєво відрізняються від державних. Вчити дітей поважати національні символи, розуміти їх значення та милуватися їх красою. Виховувати гордість за історичне минуле. Вправляти у вмінні розмірковувати, висловлювати власні судження.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Бесіда : «Богдан Хмельницький – герой нашого міста».

Мета: ознайомити дітей з історією виникнення назви міста. Розвивати діалогічне та монологічне мовлення. Ввести в активний словник словосполучення «древній Проскурів»; «засновник міста»; «пам'ятник Б.Хмельницького». Виховувати любов до рідного міста та патріотичні почуття.

2. Дидактичні ігри « Національні символи України», «Склади вінок».

Мета: закріпити набуті знання. Виховувати почуття любові та гордості за нашу Україну.

3. Екскурсія до етномузею дошкільного навчального закладу. Розглядання вишитих рушників (кольори, різновиди, призначення).

Мета: дати уявлення про те, що кожен народ має свої звичаї, які є спільними для всіх людей. Познакомити дітей з народними промислами України. Вчити помічати розмаїття української вишивки (геометричні фігури, квіти, листки, птахи). Виховувати інтерес до історії рідного краю.

Художня діяльність

1. Малювання « Український рушничок».

Мета: закріпити вміння відтворювати елементи декоративного малювання на прямокутній формі. Продовжувати вчити дітей симетрично заповнювати краї зразка, використовуючи крапки, лінії, круги, мазки. Розвивати базову якість особистості - самостійність. Виховувати повагу до народних майстрів.

2. Конструктивна діяльність. Дидактична гра «Українська мозаїка».

Мета: вчити дітей відтворювати зображення української вишивки з готових геометричних форм, за уявленням. Розвивати відчуття кольору, форми, естетичного сприйняття навколишнього. Удосконалювати вміння використовувати набуті знання для подальшого розширення особистого досвіду. Виховувати базову якість – креативність.

Робота з батьками

1. Консультація «Український віночок – оберіг дівочий».

2. Виставка робіт. «Вишивки з бабусиної скриньки» (одяг, рушники, серветки).

3. Консультація «Традиційний одяг жителів Хмельницького».

Листопад

Навчальна діяльність

Заняття №1

Тема: «Де я живу?». Розгляд альбому «Місто мого дитинства».

Мета: розширити уявлення дітей про рідне місто: історія виникнення, географічне минуле, засновник міста, історичні місця, символи міста, природу.

Виховувати інтерес до рідного краю. Розвивати бажання берегти природу, історичні і культурні пам'ятки нашого міста. Формувати базову якість особистості – спостережливість.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Екскурсія до пам'ятника голодомору.

Мета: познакомити дітей з історичними пам'ятками нашого краю. Розширити знання дітей про нелегке історичне минуле. Продовжувати вчити дітей спостерігати, обстежувати, аналізувати, розмірковувати з приводу побаченого. Виховувати повагу до історії нашого краю, сприяти встановленню системи елементарних цінностей. Виховувати базову якість особистості – людяність.

2. Перегляд книги «Хмельниччина».

3. Читання віршів про рідний край місцевих поетів.

Художня діяльність

1. Створення герба міста Хмельницького: «Сьогодні очима дітей».
Мета: закріпити знання дітей по історії міста. Виховувати бажання створити емблему міста власноруч, формувати базову якість особистості – креативність, працелюбність. Розвивати уяву, творчість, вміння працювати колективно, надавати простір для реалізації позитивних задумів.

Робота з батьками

Обмін думками «Поети нашого міста».

1. Консультація «Сторінки історичного минулого нашого міста».

Грудень

Навчальна діяльність

Заняття №1

Тема: «Скарбничка українського фольклору»

Мета: поглибити знання дітей про український народний фольклор (мирилки, заклички, забавлянки, скоромовки, приказки, прислів'я, колискові пісні, народні ігри). Викликати бажання вивчати надбання українського народу.

Захоплюватися поетичністю розмаїття українського фольклору. Розвивати творчість, фантазію. Виховувати повагу до традицій і звичаїв українського народу.

Заняття №2

Тема «Ой, хто хто Миколая любить?»

Мета: розширювати уявлення дітей про свята. Познайомити з традицією проведення свята – Святого Миколая. Продовжувати вчити дітей уважно слухати літературні дитячі твори, засвоювати і словесно коментувати їх зміст, вивчати вірші та виразно розповідати їх напам'ять. Виховувати повагу до українських свят, бажання підтримувати звичаї українського народу.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Розвага «Андріївські вечорниці».

Мета: поглибити знання дітей про свята і традиції українського народу. Дати уявлення про те, що свято Андрія пов'язане з обрядовими діями, веселими іграми, жартами, обрядовим хлібом – калитою. Створювати емоційний піднесений настрій. Виховувати повагу до релігійних свят і традицій народу.

2. Вечір казки.

Мета: закріпити знання дітей, що казка – один з видів української народної творчості. Вчити пізнавати знайомі казки за уривками з твору, ілюстраціями. Викликати бажання драматизувати уривкилюбимих казок. Виховувати культуру дитячих бажань, сприяти становленню системи елементарних цінностей.

3. Вивчення мирилок, закличок, скоромовок, приказок.

4. Вивчення слів та правил гри «Пан Коцюбинський».

5. Прослуховування українських народних пісень.

6. Вивчення українських народних ігор: «Микита», «Дід Панас», «Ой, Василю, товаришу».

7. Вивчення віршів до свята Миколая: М. Підгірянка, С. Майданська.
«Він ходить від хати до хати».

Художня діяльність

1. Листи до Святого Миколая.

Мета: вчити дітей приймати активну участь у написанні колективних та індивідуальних листів до Святого Миколая, висловлювати свої власні бажання та судження. Виховувати бажання бути слухняним, розумним, добрим, мудрим. Формувати базову якість особистості – людяність.

Робота з батьками

1. Залучити батьків до випікання обрядового хліба – калити.
2. Консультація для батьків «Подільські народні ігри».
3. Вечір спогадів «Народні ігри мого дитинства».
4. Залучити батьків до проведення новорічного святкового ранку.

Січень

Навчальна діяльність

Заняття №1

Тема: «Щедрівочка щедрувала».

Мета: поглибити знання дітей про різновид обрядових народних пісень, а саме щедрівок, колядок. Вчити їх використовувати. Розвивати пам'ять, чіткість та інтонаційну виразність мовлення. Виховувати позитивне ставлення до традицій рідного краю. Сприяти емоційному розвитку вихованців, створити в групі веселу та доброзичливу атмосферу.

Спільна діяльність вихователів і дітей

1. Театралізована гра «Екскурсія по Києву».

Мета: познайомити дітей з витоками історії українського народу. Формувати знання про рідний край, який в давнину називався Київською Руссю. Розповісти про центр Київської Русі – місто Київ. Виховувати інтерес до історії України, бережливе відношення до архітектурних пам'яток та сучасних будівель, визначних місць столиці України - Києва.

2. Читання віршів: М. Рильський «Пісня про Київ», Н.Забіла «Київ – місто історичне», О. Олесь «Де стоїть наш Київ», М. Голубко «Київ».
3. Розгляд ілюстрацій з зображенням величі українських Карпат, найбільшої річки України Дніпра, найбільшої гори Говерла.
4. Читання та розучування колядок та щедрівок.

Художня діяльність

1. Створення колективного панно «Місто майбутнього».

Мета: викликати бажання у дітей зробити наше місто ще красивішим.

Виховувати повагу до людей праці, що живуть і працюють в нашому місті.

Формувати базову якість особистості – креативність, працюючи творчо разом з іншими.

Робота з батьками

1. Вечір творчості «Щедруємо разом».
2. Запропонувати батькам створити збірку щедрівок і колядок їхнього дитинства.
3. Консультація на тему «Історичні і культурні місця України».

Лютий

Навчальна діяльність

Заняття №1

Тема: «Держави , що межують з Україною та інші країни світу».

Мета: познайомити дітей з державами – сусідами України (географічне положення, населення, культура, мова, національний костюм). Дати поняття того, що люди інших країн відрізняються кольором шкіри, зростом, розрізом очей, мовою та традиціями). Сприяти формуванню цілісної системи світу, становленню основ моральної за змістом та активної за формою позиції «Я у Світі». Виховувати базову якість особистості – людяність та культуру позитивного ставлення до людей інших народів та національностей.

Заняття №2

Тема: «Подорож по Хмельницькому» (інтегроване заняття).

Мета: розширити знання дітей про Хмельницький, його вулиці, рідну місцевість. Створити сприятливі умови для збагачення, розширення уявлень дитини про довкілля. Закріпити знання про історичні та архітектурні пам'ятки міста. Ввести в активний словник словосполучення «мала батьківщина», «меморіал Слави», «пам'ятник воїнам», «оборонна вежа». Виховувати базову якість особистості – спостережливість, любов до рідного міста, бажання берегти та примножувати його багатства.

Заняття №3

Тема: «Лікарські рослини».

Мета: закріпити і поповнити знання дітей про лікарські рослини, вміння розпізнавати і вірно називати 5 – 6 видів трав. Розширити знання про користь і застосування лікарських трав. Познайомити з народними методами лікування простуди, порізів, синців. Вчити дітей піклуватись про своє здоров'я та здоров'я близьких та використовувати лікарські рослини (ромашка, калина, мати й мачуха). Виховувати повагу та любов до всього прекрасного.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Творча гра – роздум, обмін досвідом на тему «Міста та села - мала Батьківщина моїх батьків».

Мета: викликати бажання у дітей розповідати про міста, де народилися їхні батьки, родичі та друзі. Виховувати поважне ставлення до своїх близьких, до національних традицій. Розвивати базову якість особистості -

спостережливість.

2. Розгляд альбому «Лікарські рослини».

Мета: вчити дітей пізнавати знайомі трави та познайомити з зовнішнім виглядом, лікувальними властивостями інших рослин.

3. Сюжетно – рольова гра «Лялька захворіла».

Мета: закріпити знання про способи оздоровлення організму, розширити уявлення про лікарські рослини. Стимулювати бажання піклуватись про своє здоров'я та здоров'я інших. Виховувати співчуття до інших людей.

Художня діяльність

1. Створення книги «Лікарські рослини нашої місцевості» (аплікація, ліплення, малювання) , за вибором дітей.

2. Малювання «Мої друзі з інших країн світу».

Мета: розвивати творчі здібності дітей, художньо – естетичний смак, відчуття кольору і форми. Розвивати базову якість особистості – креативність.

Виховувати бережне ставлення до природи.

Робота з батьками

1. Батьківські гостини.

Мета: залучити батьків до обміну досвідом з фітотерапії та запропонувати почастикуватись чаями з лікарських трав.

Березень

Навчальна діяльність

Заняття №1.

Тема : «Українська національна кухня».

Мета: поглибити і розширити уявлення дітей про українську національну кухню. Закріпити з дітьми назви українських національних страв (з чого їх готують і до яких свят). Формувати в дітей патріотичні почуття , гордість за українську культуру. Виховувати базову якість особистості – працелюбність, любов та шанобливе ставлення до українських традицій та страв. Розвивати культуру мовленнєвого спілкування.

Заняття №2.

Бесіда «Моя родина».

Мета: збагачувати уявлення дітей про значення та роль сім'ї, сенс родинних взаємин, права та обов'язки різних членів родини. Вчити дітей шанобливо ставитися до старшого покоління родини, аналізувати свої стосунки з іншими членами сім'ї, збагачувати особистий комунікаційний досвід. Виховувати базову якість особистості людяність, моральну потребу у взаєморозумінні у своїй родині, любов та повагу до рідних людей.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Читання та заучування напам'ять віршів про мою маму і бабусю.

Мета: розвивати пам'ять дітей, формувати позитивне відношення до мами, бабусі. Виховувати любов, бажання робити щось приємне для своїх близьких.

Художня діяльність

1. Аплікація «Подарунок для матусі».

Мета: вчити дітей виготовляти з кольорового картону та паперу подарунок матусі до дня 8 Березня. Розвивати творчість дітей, фантазію. Виховувати бажання порадувати маму подарунком. Розвивати базову якість особистості – креативність.

2. Малювання «Портрет моєї матусі».

Мета: познайомити дітей з одним з видів мистецтва «портретом». Вчити дітей помічати зовнішню та внутрішню красу людей, створювати художній образ та передавати своє ставлення до нього, виражати кольором настрій, емоції. Виховувати базову якість особистості – спостережливість, бажання працювати охайно та наполегливо.

Робота з батьками

1. Допомога батьків у підготовці та проведенні святкового ранку.
2. «Батьківські посиденьки» (обмін досвідом, рецептами страв української кухні).

Квітень

Навчальна діяльність

Заняття № 1

Тема: «Великоднє свято».

Мета: закріпити та поглибити знання малят про відзначення християнського православного свята Великодня, його атрибутику. Продовжувати вчити дітей уважно слухати програмові літературні твори, відповідати на запитання за прослуханим текстом, розвивати культуру комунікативного мовлення. Виховувати пізнавальний інтерес до українських обрядів та традицій.

Заняття №2

Тема: «Хата моя біла хата».

Мета: продовжувати формувати уявлення малят про традиційне українське житло та побут українців, виховувати пізнавальний інтерес до особливостей старовинної національної оселі. Вчити дітей передавати свої враження пов'язані з предметним світом, закріпити в активному словнику дітей назви житла та складових інтер'єру, предметів українського побуту, посуду тощо. Виховувати любов до історичного минулого українського народу.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Творча гра – роздум «Прикраси писанку»

Мета: дати поняття того, що яйце – символ життя. Виховувати шанобливе ставлення до звичаїв і традицій українського народу. Ввести в активний словниковий запас дітей слова: дряпанка, писанка, крашанка, писанкарство.

2. Читання «Казки про писанку» А. М'ястківського, вивчення вірша К.Перелісної «Писанка».
3. Вивчення потішки «Гей Великдень»
4. Розповідь вихователя про вербну неділю.
5. Екскурсія до етномузею дошкільного навчального закладу.

Мета: познайомити дітей з предметами побуту старовинної національної оселі. Виховувати пізнавальний інтерес до особливостей старовинної національної оселі, формувати уявлення дітей про традиційне житло та побут українців.

Художня діяльність

1. Образотворча діяльність (ліплення, апплікація, малювання).

Тема «Розмалюємо писанку».

Мета: продовжувати знайомити дітей з народними традиціями, вчити використовувати нетрадиційні методи художньої діяльності (бісер, кольорові камінці, ниткографія, геометричні фігури, готові зразки рослинного та тваринного орнаменту). Збагачувати практичний і теоретичний досвід дитини, надавати можливість виявляти творчу ініціативу, розвивати базову якість особистості – креативність.

Робота з батьками

1. Запропонувати батькам організувати зустріч з писанкарями нашого міста.
2. Консультація «Українське житло і побут українців».

Травень

Навчальна діяльність

Заняття №1.

Тема «Народні ремесла України».

Мета: познайомити дітей з видами народного декоративно – прикладного мистецтва. Сприяти розширенню знань про трудові звичаї краян, процеси виготовлення виробів, походження і властивості різних матеріалів. Викликати бажання розповідати про давні речі вжитку, шляхом одержання знань про народні ремесла та оволодіння елементарними практичними вміннями та навичками. Ввести в активний словник дітей слова: килимарство, гончарство, ткання, вишивання, різьба по дереву. Виховувати емоційно – ціннісне ставлення до народних ремесел та гордість за талановитих майстрів, що живуть на нашій землі. Формувати базову якість особистості – працелюбність.

Заняття №2.

Т.Г. Шевченко – Кобзар українського народу (читання творів, знайомство з біографією).

Мета: ознайомити дітей з життям і творчістю великого українського поета і художника Т. Г. Шевченка. Розвивати інтерес до його творів, викликати бажання розповідати вивчені вірші. Виховувати любов до української мови та творчості великого поета.

Спільна діяльність вихователя і дітей

1. Перегляд збірки творів великого Кобзаря, читання віршів за програмою.

Мета: активізувати та збагачувати знання дітей про творчість Т.Г.Шевченка. Викликати інтерес до поезії, спонукати дітей до вияву власних творчих здібностей. Виховувати базову якість особистості – креативність.

2. Зустріч з поетами нашого міста.

3. Мета: викликати емоційне піднесення та зацікавленість творами митців художнього слова. Виховувати інтерес до поезії рідного краю. Формувати бажання римувати слова та складати прості вірші.

4. Серія бесід «Зачароване веретено», «На гончарному крузі», «Звідки прийшли гончарні вироби».

Мета: викликати в дітей зацікавленість виробами майстрів та спонукати їх навчитись самостійно виготовляти гарні речі. Виховувати повагу до народних умільців.

5. Дидактична гра «Який ти глечуку?».

Мета: закріпити знання про властивості глини, вміння розповідати про виріб. Розвивати естетичний смак. Виховувати позитивне ставлення до українських народних ремесел.

Художня діяльність

1. Майстер – клас від народних умільців нашого краю. (Ремісничка майстерня).

Мета: вчити оволодівати навиками гончарства. Виховувати позитивне ставлення до трудової діяльності, формувати естетику та культуру праці.

Робота з батьками

1. « Батьківські посиденьки». Талановиті батьки дошкільного навчального закладу №30. Обмін досвідом.

КВК « Природа рідного краю» (для дітей старшого дошкільного віку)

Мета. Закріпити знання дітей про рослинний і тваринний світ Хмельницької області, представників Червоної книги Хмельницької області. Розвивати естетичні почуття, уяву. Виховувати любов до природи та бережне ставлення до всього живого.

Попередня робота. Проведення занять з розділу « Рідна природа», бесід про екологію рідного краю; ознайомлення дітей з Червоною книгою Хмельниччини; читання віршів, оповідань, загадок, легенд, прислів'їв та приказок про природу; малювання та ліплення улюблених звірів та птахів.

Обладнання: емблеми для учасників КВК, Червона книга Хмельниччини, два великі аркуші паперу, приз – книга про природу, заохочувальні призи для всіх учасників гри.

Хід заняття:

Діти діляться на дві команди. Обираються капітани, назви команд, девізи.

В кожній дитини – емблема своєї команди.

(Під веселий марш команди заходять до святково вбраної зали).

Ведучий.

Настає час великої гри,
розум і швидкість будуть змагатись!
А для початку запрошую сюди, щоб
команди привітались!

1-команда « Всезнайки».

Девіз:

Ми, Всезнайки, багато чого знаємо.
В Країну знань знайдемо дорогу!
Собі й вам, суперники бажаємо –
Нехай сильніший здобуде перемогу!

2- команда « Чомусики»

Девіз:

Ми теж допитливі, розумні,
Вчитись любимо і працювати.
Тому до гри ми готувались,
І налаштовані перемагати!

Ведучий.

Ось привітались наші команди, і ми можемо розпочати наш КВК, який присвячений темі « Природа рідного краю». А слідкувати за захоплюючою грою та визначати переможця буде компетентне журі.

Розпочнемо перший конкурс – розминку. Діти, ви зараз будете відгадувати загадки про відомі вам рослини і тварини. За кожну правильну відповідь команда отримує фішку.

Загадки про рослини:

1. Влітку і взимку вбрання одне, та кличуть діти завжди мене.
Щоб я на свято до них прийшла, подарунків багато їм принесла.
(Ялинка)
2. Стоїть над водою з червоною бородою, хто йде – не мине, за бороду ущипне. (Калина)
3. Сидить дівчини в коморі, а коса її на дворі. (Морква)
4. Шкір сім має сльози пускає всім. (Цибуля)
5. Повернулося до сонця золоте донце. (Соняшник)
6. Круглий, як куля, зелений, як трава, червоний, як кров,
солодкий, як мед. (Кавун)

Загадки про тварин:

1. По полю гасає, овечок хапає і нас лякає. (Вовк)
2. Хоч не шию я ніколи, та голок завжди доволі. (Їжак)
3. Стоїть у лозі на одній нозі. (Лелека)
4. Я ловлю комах, жучків, їм маленьких черв'ячків, в
Теплий край я не літаю: під стріхою хату маю.
Цвірінь! – сів я на хлівець, зовуть мене... (Горобець)
5. З бородою – не мужик, з рогами – не бик, з пухом –
не птах, лико дере – личаків не плете. (Коза)
6. Хто з хвостиком і вушками? У кого лапки з
подушками? (Кіт)

7. Жовтенькі клубочки ходять біля мами – квочки.
(Курка з курчатами)

Ведучий. А тепер переходимо до другого конкурсу – конкурсу «Сторінками Червоної книги Хмельниччини». Опис рослин

1. Легенда.

Довго не знали птахи, що зозуля свої яйця їм у свої гнізда кладе, а як дізналися, то спіймали злодійку та прогнали із лісу.

Никала – никала зозуля луками й полями, а душа додому рветься. Як перехитрити пташок? І вирішила знайти собі черевички, щоб по її сліду ніхто не здогадався про неї та про її повернення до лісу.

Тут вона сіла у чагарнику, побачила великого яскравого павука, хотіла вже його дзюбнути, та встигла роздивитися, що це не павук. Це була квітка, а її пелюсток – справжній тобі черевичок. Зраділа зозуля, знайшла ще одну квітку, взулася в чобітки та полетіла до лісу. Як називається рослина?
(Зозулинні черевички)

2. У наших лісах ця лісова рослина одна з найперших вітається з весною. Коли розпускається багато квітів цієї рослини, здається, що ґрунт у весняному лісі прикритий тонкою білою скатертиною. Квіти – справжні посланці весни. (Підсніжники)

Опис тварин

1. Це великий за розміром звір. Він має горбисту морду та могутні роги. Живиться пагонами, корою дерев та болотяною рослинністю. (Лось)

2. Живе на водоймах, має великий хвіст, чудово плаває. Часто будує «хатки», споруджує греблі. (Бобер)

Діти відповідають, розглядають зображення рослин та тварин, перевіряють правильність своїх відповідей.

Ведучий. Молодці, гарно впоралися з завданням.

(Підводяться підсумки конкурсу)

А зараз настає черга конкурсу капітанів.

(Ведучий задає питання капітанам)

1. Скажіть, чому деяких тварин називають свійськими, а інших – дикими?
2. Які ліси переважають у нашій місцевості? Чому їх так називають?
3. Назвіть перелітних птахів і тих, що зимують у нас?
4. Чому перелітні птахи повертаються до нас?
5. Яку користь приносять птахи? Яку турботу проявляють про них дорослі й діти?
6. Як потрібно оберігати природу?

(Підводяться підсумки конкурсу та оголошується рахунок гри)

Ведучий. Молодці, наші капітани, даремно діти їм довірили бути першими у команді. А зараз ми проведемо музичну паузу, щоб ви перепочили перед наступним конкурсом. Я буду показувати вам картинки з зображенням птахів і звірів, а ви під музичний супровід будете показувати, як вони рухаються.

(Діти імітують рух лисиці, зайця, миші, лелеки, горобця)

Ведучий. А зараз розпочнемо конкурс « Літературний».

Ваше завдання: пригадати якнайбільше прислів'їв та приказок про природу рідного краю, її охорону.

Приклади:

1. Добре насіння – гарні сходи.
2. Нема бджоли без жала, а троянди без колючок.
3. Мак хоч і чорний, а смачний, а редька біла, та гірка.
4. Полохливий заєць і пенька боїться.
5. За двома зайцями поженешся, ні одного не спіймаєш.
6. Без верби і калини немає України.
7. Кожна лисиця свій хвостик хвалить.
8. У вічі як лис, а поза очі, як біс.
9. Лис лиса не кусає.
10. Вовків боятися – в ліс не ходити.
11. Який куц, така й калина, які батьки, така й дитина.

(Підводяться підсумки конкурсу, оголошується рахунок гри)

Ведучий. Ось і настала черга останнього конкурсу – конкурсу малюнка. Ваше завдання – обрати 3-х дітей з кожної команди, які будуть малювати улюблене дерево або тварину, птаха на великому аркуші паперу.

(Під спокійну мелодію діти виконують творче завдання, а після завершення роботи розповідають про зображене. Журі оцінює малюнки, підводить підсумки конкурсу малюнків. Оголошується кінцевий рахунок гри, визначається переможець. Команда – переможець отримує головний приз – книгу про природу, а всі учасники гри – заохочувальні призи)

Правила поведження на природі

1. На природі не слід нічого ламати, рвати просто так.
2. Дбайливо ставитися до дерев і чагарників, що ростуть на схилах, вони укріплюють ґрунт.
3. Для багаття збирають тільки сухостій.
4. Дбайливо ставитися до живих істот лісу, вони приносять користь. У природі немає нічого зайвого і непотрібного.
5. Під час збирання ягід та грибів не пошкоджувати дерев та кущів, не зривати незрілих плодів та ягід. Брати від природи тільки те, що можна вживати.
6. Збираючи гриби, обережно зрізати ножом, щоб не пошкодити грибницю. Залишати нижню частину ніжки в землі.
7. Не збивати неїстівних грибів, вони потрібні мешканцям лісу: білочкам, їжачкам, пташкам. Навіть мухомори потрібні деревам, вони живлять корені дерев.
8. Правильно збирати лікарські рослини, залишаючи корені в землі.

9. Не забруднювати річок, озер, не кидати в них каміння, сміття та рештки їжі. Не руйнувати джерел та криниць.
10. Не робити написів на деревах.
11. Не рвати квіти у великі букети.
12. Не руйнувати мурашників, мурашки – санітари лісу.

Пам'ятайте! Ви прийшли в гості до природи. Не робіть нічого такого, що вважали б непристойним робити в гостях

Заняття «Світ навколо тебе»

(мовленнєвий розвиток)

Тема: **Подорож до осіннього парку культури і відпочинку.**

Мета: . Розширити знання дітей про Хмельницький, рідну місцевість.

Пізнавальний розвиток .

Закріпити знання вулиць нашого міста, архітектурних і історичних пам'ятників, місць відпочинку. Дати дітям узагальнюючі знання про красу осінньої природи. Познайти з національним символом України – калиною.

Мовленнєвий розвиток.

Вчити дітей декламувати знайомі вірші, передаючи зміст та інтонаційну виразність, закріпити вивчені приказки і прислів'я про осінь. Сприяти розвитку діалогічного, монологічного мовлення. Продовжувати вчити переказувати казку, спираючись на запитання вихователя. Ввести в активний словник слова: пізня осінь, національні обереги, легенда.

Емоційно – ціннісний розвиток.

Створити атмосферу емоційно – піднесеного настрою.

Соціально – моральний розвиток.

Виховувати любов до рідного краю, його природи, бажання берегти її.

Фізичний розвиток.

Активізувати рухову активність з допомогою гри – хороводу, психогімнастики.

Художньо – естетичний розвиток.

Вчити дітей бачити красу осіннього парку та захоплюватися нею.

Креативний розвиток.

Розвивати навички індивідуальної творчості, фантазії та уяви.

Матеріали: вірші К. Перелісна «Золота осінь», А. Камінчук «Батьківщина», легенди, загадки, приказки, прислів'я, дидактична гра «Комплімент», дидактична гра « Міста України».

Хід заняття

Добрий день, діти. Сьогодні я вас хочу запросити в цікаву подорож. Давайте ми пригадаємо як називається наша Батьківщина?

Діти: Україна.

Дидактична гра « Міста України»

Відповіді дітей.

Вихователь: Так, ви назвали багато міст, і серед них є місто, в якому ви народились і живете. Як називається наше рідне місто?.

Діти: Хмельницький.

Вихователь: Місто Хмельницький можна назвати малою батьківщиною, бо для кожного з вас воно найрідніше.

Дидактична гра « Вулиці нашого міста».

Вихователь: Скажіть мені , що цікавого є на вашій вулиці?

Відповіді дітей.

Вихователь: А зараз давайте з вами переглянемо альбом « Місто мого дитинства».
(Фото архітектурних, історичних місць)

Вихователь: Я дуже люблю відпочивати в парку культури і відпочинку. Давайте з вами подумки поїдемо в парк. Нехай кожен з вас уявить щось цікаве, адже ви там

часто буваєте з своїми рідними та друзями. Ось, нещодавно, і ми з вами, мали нагоду познайомитись з красою осінньої природи.

Відповіді дітей.

Вихователь: Я дякую вам за відповіді і запрошую вас прокласти стежину від нашого дошкільного навчального закладу до парку (творча робота дітей) Діти відшукують стежину, що веде від ДНЗ до парку на заздалегідь заготовлених картках – схемах.

Вихователь: Ну ось ми в нашому чудовому осінньому парку. Загадка. «Невидимка ходить гаєм, всі дерева роздягає» (осінь).

Вихователь: Давайте ми згадаємо всі осінні місяці.

Відповіді дітей.

Діти читають вірші про осінь, розповідають приказки та прислів'я.

Вихователь: До нас прилетів чарівний кленовий листочок.

Дидактична гра «Комплімент».

Вихователь: А ось, подивіться, білочка, яка живе в парку принесла вам листа.

Дитина читає зміст листа: «До вас я в гості поспішаю і гарний настрої обіцяю»

Заходить дівчинка, одягнена в український костюм з вінком з гілок калини на голові.

Вихователь: Ця дівчинка не дарма поспішала до нас, адже калина – це національний символ України.

Діти виконують танок «Осінь знов до нас прийшла».

Вихователь запрошує дітей повернутися до ДНЗ.

Дівчинка – Калинка іде з дітьми.

Вихователь пропонує пригадати знайомі дітям легенди про калину.

Вихователь: А зараз послухайте казку «Подорож осіннього листочка»

Вихователь читає казку. Запитання до дітей за змістом казки.

Психогімнастика «Я дерево». Звучить спокійна музика. Діти імітують рухи, показуючи міцний стовбур, гілля дерев та листя.

Вихователь читає казку ще раз. Переказ казки дітьми.

Вихователь: Діти, наша українська природа дійсно дуже чудова. І наше завдання берегти кожне деревце, кожен травинку і квіточку.

На завершення хочу, щоб ми разом згадали вірш А. Камінчука «Батьківщина».

Он повзе мурашка,

Он хлюпоче річка,

Не зривай ромашку,

Не топчи травичку.

В зелені діброва,

В китицях ліщина,

Глянь, яка чудова

Наша Україна!

Журавлі над лугом,

Линуть рівним клином,

Будь природі другом,

Батьківщині сином.

Подорож по Хмельницькому (конспект інтегрованого заняття для дітей старшої групи)

Мета. Розширити знання дітей про Хмельницький, рідну місцевість. Ознайомити дітей з історією міста Хмельницького та його історичними пам'ятками. Збагачувати словниковий запас дітей, виховувати любов до рідного краю, бажання берегти та примножувати його багатства.

Попередня робота. Бесіди про місто Хмельницький, його історичне та промислове значення, розміщення, будови, пам'ятники; читання художньої та народознавчої літератури; розгляд ілюстрацій.

Обладнання. Фото Хмельницького, квитки, вірші, короткі історичні довідки.

Хід заняття.

Вихователь. Діти, на нас сьогодні чекає цікава подорож по місту Хмельницькому на нашому чарівному автобусі. Але, щоб отримати квиток на автобус, ви повинні виконати таке завдання: назвати відомі вам вулиці міста. Можливо, на них живуть ваші родичі, друзі, або ви щось чули про них, бували з батьками.

(діти відповідають, отримують квитки, за допомогою лічилки обирають водія автобуса та сідають до чарівного автобуса).

Вихователь. Так, молодці, сідайте зручно, але перед тим, як ми вирушимо, пригадаймо, як потрібно поводити себе в транспорті. (Відповіді дітей. Звучить тиха музика)

Вихователь. Ось і розпочалася наша подорож. Ми виїжджаємо на вулицю Проскурівську. А хто мені скаже, що таке Проскурів? І чому наше місто носило назву Проскурів? (Відповіді дітей)

Так, це головна вулиця міста. Вздовж неї розташовані адміністративні будівлі міста, пам'ятники, історичні та архітектурні пам'ятки, кінотеатр і багато сучасних магазинів. Давайте зараз розглянемо фото Хмельницького. (Діти встають зі своїх місць, підходять до раніше виставлених фотоілюстрацій, по черзі розглядають їх).

Вихователь коротко розповідає про інші вулиці міста.

Нині наше місто – великий економічний і культурний центр, де побудовано багато шкіл, ДНЗ, працюють підприємства, розвинуте автомобільне і залізничне сполучення, в місті розташовані військові частини, аеродром. Про подвиг воїнів – розповідає монумент, що розташований на вулиці Проскурівській – Вічний вогонь. В центрі міста розташований парк Шевченко, де ми зупинимо наш чарівний автомобіль і розважимося на веселих каруселях. А далі відправляємося в подорож знову. Нашими наступними зупинками будуть: Пам'ятник Голодомору- Ангел Скорботи, Меморіал Слави. (Вихователь пояснює, які події, пов'язані з цими пам'ятниками).

Вихователь пропонує дітям прочитати вірші про Хмельницький, що написані поетесами нашого міста.

(Діти читають вірші)

Вихователь. Отже, ви правильно сказали, що Хмельницький– дуже гарне місто, його мальовничі річки і природа завжди надихала поетів і художників на творчість.

А якими словами можна розказати про Хмельницький. Яке воно, наше місто? (Відповіді дітей).

Так, Хмельницький – великий, гарний, красивий, мальовничий, казковий, чарівний, зелений, блакитний.

На цьому подорож закінчується, сідаємо в автобус та повертаємось додому. А про свої враження від проведеної екскурсії спробуйте намалювати малюнки.

Підсумок заняття.

Заняття для старшої групи: «Бабусині рецепти»

Мета: поглибити і розширити уявлення дітей про українську національну кухню. Закріпити з дітьми назви українських національних страв. Формувати в дітей патріотичні почуття, гордість за українську культуру. Виховувати любов і шанобливе ставлення до українських традицій і страв. Розвивати культуру мовленнєвого спілкування.

Матеріал: продукти буряк, картопля, огірки, цибуля, морква, капуста, квасоля, дощечка, ніж, салатниці, тарілки, виделки, серветки, фартух, косинка.

Хід заняття:

Діти, сьогодні на заняття я принесла вам дуже цікаву книгу. Вона дісталася мені від моєї бабусі. В цій книзі немає казок, немає віршів. Називається ця книга «Українські народні страви». І в ній зібрані унікальні рецепти наших бабусь.

З давніх - давніх на Україні дуже любили готувати і пригощати своїми стравами близьких і знайомих. На Україні готували різні страви з проса, ячменю, вівса, кукурудзи, квасолі, картоплі. Картоплю українці так люблять, що вважають її другим хлібом. Серед інших овочів найбільше вживали гарбузи, капусту, буряк, моркву.

Однією з найпопулярніших страв в Україні був борщ. Народні прислів'я говорять: «Борщ - найстарша страв», «Як нема борщу - то нема й їжі», «Де в хаті борщ і капуста, там хата не пуста», «Добрий борщик - та малий горщик». Було три види борщу. Перший - червоний, найулюбленіший. Готувався з капусти, буряка, моркви, петрушки, квасолі з картоплею. У святкові чи недільні дні борщ варили з м'ясом, у будень засмажували салом з часником та цибулею. Другий вид борщу - щавелевий, зелений або весняний. Його варили з молодого щавлю, кропу, а також з листя кропиви, лободи. Заправляли крутим яйцем і сметаною. Третій вид борщу - холодний. Готували винятково влітку. Цей борщ варили з картоплі, буряка, їли охолодженим.

Ще однією із страв української кухні є вареники. «Вареники доведуть, що і хліба не дадуть» - мовить українське народне прислів'я. Начинка для вареників була різноманітною (картопля, сир, капуста, квасоля, ягоди). Вареники були окрасою недільного та святкового столу (весілля, хрестини, гостини). Вареники складали в макітру, змащували сметаною, або заливали ряженкою, або свіжим чи кислим молоком.

Щоденною стравою ж українців була каша, пшоняна, або гречана. Засмачували страви цибулею, часником, кропом.

- Діти, а які традиційні українські страви знаєте ви?

- Які страви найулюбленіші? (Відповіді дітей).

Діти, сьогодні ми з вами приготуємо українську народну страву із бабусиної книги. Для неї ми візьмемо овочі із мого кошика, але візьмемо лише ті овочі які ви відгадаєте.

(Вихователь загадує загадки)

Сидить Марушка в семи кожущках. Хто її роздягає той сльози проливає.

(Цибуля)

Без рук, без ніг, а
пнеться на пліт.

(Квасоля)

Сидить дівчина в коморі, а коса її на дворі.

(Морква)

Хто влітку голівку свою накриває і по двадцять хустинок на неї вдягає.

(Капуста)

Що в нашому городі стає першим у пригоді,
виростає щодоби як у лісі ті гриби.

(Огірки)

Я росла в темній темниці. Як зросла, взяли в
світлиці. З мене шкуру всі деруть. Мене варять,
мене тнуть. Пирогі з мене печуть. Відгадайте хто
ж я є.

Чи ви знаєте мене?

(Картопля)

Ну що ж молодці. Всі загадки відгадали, а ось і
наші овочі. Тепер ми відкриємо кулінарну книгу і
дізнаємося яку страву ми будемо з вами готувати.

Я салатик вітамінний і на смак я теж відмінний
Бурячок і огірок, капуста і морквинка,
квасолинка й картоплинка. Все змішалось в мені.
Пригощайтесь на здоров'я. Відгадайте, друзі хто я?
А це зовсім не секрет. Я салатик
(Вінегрет).

Отже, сьогодні ми з вами будемо готувати салат
вінегрет. Для цього потрібно взяти варені овочі.
Моркву, картоплю, бурячок, огірок порізати
маленькими квадратами. Свіжу капусту і
цибульку дрібно посікти. Додати варену
квасольку, олію, сіль. Усі продукти перемішати і
прикрасити зеленню, (вихователь миє руки, одягає
фартух, косинку, готує страву перед дітьми). Під
кінець заняття пропонується дітям сервірувати стіл.
І всі діти пригощаються салатом вінегретом.
Приготування салату можна робити разом з дітьми

групами по 5 малят. На кожную групу один дорослий. Залучити помічника вихователя, кухаря.

**Психолого – педагогічне проектування (П³)
діяльності дітей старшої групи дошкільного
навчального закладу №30 міста
Хмельницького**

Стежками рідної мови

Початок психолого – педагогічного проектування 13.11. – кінець 27.11.

Мета: закріпити знання про нашу державу Україну. Розширити і поглибити знання дітей про красу і силу рідної мови, про художнє слово класиків української літератури та сучасні поетичні твори. Закріпити знання, що українська мова співуча, мелодійна, багата на приказки, прислів'я, скоромовки, загадки, пісні, лічилки. Виховувати та розвивати почуття патріотизму, національної гідності за свій народ та його культурні надбання.

Матеріали: книги класиків художнього слова, легенди, скоромовки, загадки, приказки, прислів'я, маски – шапочки до українських народних ігор, колиска з лялькою, казковий колодязь.

Мотиваційний етап

(1- день)

Організована діяльність дітей

Сприяти розвитку дитячої ініціативності та активності під час обговорення проблемних

ситуацій. Викликати інтерес до знайденої разом із дітьми теми, бажання дізнатись щось нове. Підвести до прагнення навчитись спілкуватись українською літературною мовою. Виховувати у дітей любов і гордість за свою Вітчизну, повагу до національних традицій.

Індивідуальна робота

З дітьми, які не змогли висловити свою думку, або висловили її не в тому напрямку, з малоактивними дітьми працюємо індивідуально за діагностикою знань.

Поцікавитись, які приказки, прислів'я, скоромовки, загадки, дражнилки діти знають.

Спостереження

Спостереження за мелодійністю, правильністю мови дорослих: логопеда, психолога, вихователя.

Ігрова діяльність

Провести вступну діагностику знань із словникового запасу теми. Дидактична гра: «Що означає?» «Як ти вважаєш?».

Поцікавитись, які народні ігри знають діти.

Трудова діяльність

Виготовлення дерева цілей. Мета: виховувати вміння доводити розпочату справу до завершення.

Робота з батьками

Сповістити батькам, якою темою ми будемо займатись, дати рекомендації, щодо опанування даної теми дітьми.

Примітки

Бажання дітей: 1.Хочу вчитися читати і писати.

Настя Л.

2.Хочу знати багато українських пісень.

Вероніка М., Катя Ч.

3. Хочу більше знати казок.

Артем Н.

4. Хочу вивчити багато віршів про мову.

Артем Т.

5. Хочу танцювати жартівливі таночки.

Олівія Р.

6.Хочу вивчити багато народних ігор.

Олеся Ш.

7.Чому ми розмовляємо українською мовою ?

Тарас Є.

8. Чому наша мова – українська ? Ярослава Б.

9. Чому наша мова солов'їна?

Настя О.

10 Хочу бути ввічливим у спілкуванні. Саша П.

Інформаційний етап

(2 – 5 день)

Організована діяльність дітей

Художня література. Вивчення вірша

Ю.Косинської « Рідна мова»

Мета: вити дітей виразно читати вірш, інтонаційно передавати його зміст. Розширити знання про красу і силу рідної мови. Виховувати почуття гордості за свою співучу мову.

Словникова робота: барвінкова, солов'їна, світанкова.

Матеріали: збірки творів художнього слова, вірш Ю.Косинської.

Методи і прийоми: читання вірша, бесіда, вирішення проблемної ситуації « Для чого нам треба знати мову»

Ліплення. « На що схожа наша мова?»

Мета: формувати вміння самостійно задумувати зміст ліплення, використовуючи раніше вивчені прийоми. Розвивати фантазію, уяву, вміння порівнювати нашу мову з світом прекрасного (квіти, птахи, веселка тощо).

Матеріали: пластилін, дощечки, стеки, альбом з малюнками квітів.

Методи і прийоми:

- 1) бесіда за змістом вірша « Рідна мова»;
- 2) дидактична гра «Давайте пофантазуємо»;
- 3) робота дітей;
- 4) підсумок, виставка робіт.

Музичне заняття. (За планом музичного керівника).

Мета: вивчення українських народних пісень, народних ігор.

Математика + ознайомлення з природою.

Мета: виховувати любов і повагу до природи рідного краю. Кількісна і порядкова лічба, порівняння предметів за висотою (високий, вищий, найвищий). Вчити дітей знаходити в навколишньому середовищі предмети схожі на геометричні фігури.

Матеріали: природа рідного краю, геометричні фігури, дерева різної висоти.

Методи і прийоми:

- 1) читання вірша « Листопад», бесіда за його змістом;
- 2) порівняльна характеристика дерев, кущів;
- 3) кількісна і порядкова лічба;
- 4) дидактична гра « На що схожі предмети?» (порівняння з геометричними фігурами);
- 5) рухлива гра « Біжіть до дерева, яке назву».

Логопедичне заняття. (за планом логопеда).

Закріпити поняття : слово, речення, звук. Вчити виділяти з мовного потоку кількість слів у реченні, кількість звуків у слові. Слідкувати за правильністю літературної мови під час спілкування.

Дитина і навколишній світ. « Уклін тобі, Тарасе».

Мета: продовжувати ознайомлювати дітей з життям і творчістю

Т.Г. Шевченка. Розвивати інтерес до поезії, бажання слухати і вивчати на пам'ять вірші великого поета. Виховувати патріотичні почуття, любов до рідної України, прагнення більше

дізнатися про своїх видатних співвітчизників, сприяти розвитку зв'язного мовлення.

Матеріали: коротка біографічна розповідь, портрет Т. Шевченка, вірші класика.

Методи і прийоми:

- 1) коротка розповідь про життєвий і творчий шлях митця;
- 2) чому називають Кобзарем;
- 3) літературна творчість;
- 4) слухання пісні у записі на слова Т. Шевченка « Рече та стогне Дніпр широкий»; 5) підсумок заняття.

Фізкультура. (за планом фізичного керівника).

Мовленнєве заняття.

Зв'язне мовлення: учити дітей складати описові розповіді на тему та за опорними словами.

Словник: збагатити словниковий запас дітей епітетами, синонімами, пов'язаними з настанням пізньої осені. Граматика. Вчити утворювати складні слова.

Матеріали: загадки, вірші про осінь, книга « Пори року».

Методи і прийоми:

- 1) загадка про осінь;
- 2) звернути увагу на небо, хмари, сонце;
- 3) що відбулося з листям, травою, деревами, кущами – бесіда;
- 4) казка про осінній листок;
- 5) дидактична вправа: осінь яка (холодна, похмура, дощова тощо). Дидактична вправа:

дерева які (чорні, голі, мокрі тощо); б) дидактична гра (Листя падає – листопад).

Малювання.

Мова веселкова, мова солов'їна.

Мета: вчити створювати задум сюжетного малюнку на основі уявлень про задану тему та добору відповідних засобів виразності. Розвивати естетичний смак, почуття прекрасного, виховувати охайність, почуття відповідальності.

Матеріали: білий папір, фарби, пензлі, вірш «Гей, яка чудова українська мова»

Методи і прийоми:

- 1) Читання вірша та бесіда за його змістом.
- 2) Дидактична гра « На що схожа мова».
- 3) Визначення сюжету малюнка.
- 4) Підсумок, виставка робіт.

Індивідуальна робота

Протягом дня закріпити з дітьми вивчений вірш « Рідна мова».

Закріпити слова та правила гри вивчених українських народних ігор.

Допомогти дітям, які не змогли самостійно реалізувати задум своєї роботи на заняття (заняття з ліплення).

Закріплення у дітей мовленнєвих навичок на індивідуальних заняттях за завданням логопеда.

Поповнення, уточнення і активізація словникового запасу у дітей у процесі режимних моментів.

Вивчення прислів'їв з малоактивними дітьми: «

Від теплого слова і сад цвіте», « За добре слово

грошей не платять», « Слово до слова зложиться мова».

Пальчикова гімнастика з дітьми - логопатами:
«Зустрілися звірі», «Весела сімейка».

Анкетування дітей. Тема: « **Наша рідна мова**».

Вивчення нових мирилок, які можна використовувати протягом дня, під час непорозуміння чи суперечок.

1. Через тин вишенька нахилилась, а дружечка з дружечкою посварилися. Мені яблучко, тобі грушечка, не сварімося моя дружечко.
2. Мирилка летіла, на плече сіла. Сказала тихенько: « Миріться швиденько».
Закріпити з дітьми правила спілкування.
 1. Розмовляти треба, дивлячись у вічі співрозмовникам.
 2. Зберігати спокійний тон розмови (не викрикувати).
 3. Не жестикулювати.
 4. Зберігати дистанцію відносно співрозмовника.
 5. Мати витримку вислухати свого партнера.

Спостереження

Спостереження за калиною.

Мета: вчитися милуватися чарівністю народного оберега – калини. Розповісти легенду про калину. Вивчити прислів'я « Без верби і калини – нема України».

Роз'яснення вислову «Мова наша калинова».

Розгляд альбому « Квіти наші чудові».

Мета: закріпити знання квітів, які найбільш поширені в нашій місцевості. Вчити милуватись, захоплюватись красою нашої природи.

Дидактична гра «Вгадай за описом», «Опиши квітку».

Екскурсія до шкільної бібліотеки.

Мета: ознайомити дітей з різноманітністю книг, що є на полицях, роботою бібліотекаря.

Розвивати бажання вчитись читати, щоб самостійно користуватись книгами. Формувати уявлення про бібліотеку, як установу, де зосереджені книги; про труд бібліотекаря, пов'язаний з обслуговуванням читачів; про взаємну повагу і ввічливість бібліотекаря і відвідувачів. Познайтися з правилами користування книгою. Виховувати бережливе ставлення до книг.

Спостереження за грою дошкільників іншої групи.

Розв'язання проблемної ситуації «Як би ти поступив».

Мета: викликати бажання спілкуватись, використовуючи чарівні слова, розмовляти спокійно тихо, дивлячись у вічі один одному.

Слідкувати за чистотою мови.

Перегляд книги «До джерел народних».

Мета: поглибити знання дітей про усну народну творчість. Вчити використовувати загадки, приказки, прислів'я, мирилки в повсякденному житті. Розвивати логічне мислення, пам'ять,

увагу. Виховувати дисциплінованість, вміння слухати товариша.

Ігрова діяльність

Дидактична гра « Яким словом можна назвати нашу мову?».

Вивчення слів до нової гри « Антон іде, козу веде». Закріплення правил вивченої гри « У лісочку, на горбочку». Сюжетно – рольова гра « Сім я».

Мета: підключившись в гру, запропонувати дітям одягти ляльку в український національний одяг.

Вивчення слів та правил народної гри « Тягни бука».

Мета: викликати бажання перемогти в командній грі, розвивати силу рук, спритність.

Гра «Сміхота».

Мета: розвивати вміння швидко змінювати свій настрій (сміх, радість, на вміння завмерти за сигналом вихователя).

Сюжетно - рольова гра « Школа».

Мета: розвивати ігровий задум, вміло розподіляти ролі, досягати кінцевої мети.

Дидактична гра « Серце на долоні».

Мета: познайомитися з правилами гри.

Дидактична гра « Комплімент».

Мета: вчити дітей бачити тільки хороші якості свого друга.

Закріплення вивчених народних рухливих ігор.

Сюжетно – рольова гра « Перукарня».

Мета: слідкувати за темпом, інтонаційною виразністю мови, вміння використовувати чарівні слова під час бесіди перукаря та клієнтів.

Сюжетно – рольова гра « Бібліотекар».

Мета: розвивати взаємоповагу, ввічливість, вміння створити емоційний піднесений настрій під час спілкування бібліотекаря і відвідувачів.

Рухливі ігри: « А ми просо сіяли», « Мак», « Гоп у річку».

Мета: закріпити слова та правила ігор, розвивати вміння, бігати в розтіч та парами, стрибати з місця, відштовхуючись двома ногами.

Трудова діяльність

Запропонувати дітям підклеїти книги: « Лікарня книг».

Мета: виховувати бажання піклуватись про книги, берегти їх, сприяти емоційному настрою від зробленої роботи.

Виготовлення масок до народної гри « Антон веде, козу веде».

Мета: захопити дітей бажанням виготовляти маски для нових ігор, розвивати творчість і фантазію, бажання працювати разом.

Виготовлення атрибутів до свята українського фольклору

(віночки з колосків, квітів).

Виготовити дороговкази для проведення заняття «Стежками рідної мови».

Робота з батьками

Зміна інформації в куточку для батьків « Взаємодія логопеда і родини».

1. Що таке фонематичне сприйняття?
2. Консультація « Найважливіше – не запізнитись».
3. Консультація « Розвиток мовлення у дітей під час праці та режимних моментів».

Запропонувати батькам принести книгу «Український народний фольклор».

Закріпити з дітьми слова вивчених ігор.

Запропонувати батькам прийняти участь у створенні папки – пересувки « Мандрівка в українську казку».

Анкетування батьків « Чи потрібно виховувати патріотичні почуття в дошкільному віці?».

Мета: виявити рівень знань батьків та їхні бажання щодо патріотичного виховання.

Правова консультація на тему: « Розмовляйте з дитиною кожної хвилини». Домашнє завдання: зробити з дітьми поробки, намалювати малюнки на тему: «Мова наша барвінкова».

Консультація для батьків: «Ваші помічники – книги».

Мета: сформувати кращі моральні якості, виховувати любов до поезії, повагу до письменників, поетів; закріпити правила бережливого поводження з книгою.

Примітки

Діти з задоволенням порівнюють мову з квітами, веселкою, калиною, сонечком, розповідають про її

мелодійність; про те, що вони будуть старатись працювати над виправленням вад мови, для того, щоб їхня мова була ще чарівнішою, ще ніжнішою. Діти стали уважнішими, добрішими один до одного, вони спілкуються, дивлячись у вічі співрозмовнику.

Діти придумують свої приказки і прислів'я: «Мова лагідна, як мама», «Мова ніжна, як пушок». Зарічна Поліна склала вірш про мову, який ми записали в нашу книгу «Стежками рідної мови».

В повсякденному житті діти використовують загадки, прислів'я, скоромовки.

Книга « Стежками рідної мови» поповнилась новими казками та оповіданнями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні //- Дошкільне виховання. – 1999. – 63с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція // - Вихователь-методист. – 2012. – 4с.
3. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку « Я у Світі » / наук. керівник О.Л.Кононко. – К.: Світоч, 2008. – 430с.
4. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі : Навч. посіб. – 2-ге вид., переобл. І допов. – К.: Вища шк.,2002.- 4-7с.
5. Воропай Олекса. Звичаї нашого народу: у 2 т.-К.,1991.
6. Горленко В.Ф. Нариси з історії української етнографії.-К.,1964.
7. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу.-Суми: Університетська книга. – 2010.
8. Закон України « Про дошкільну освіту» // Урядовий кур`єр.-2001, №144 – С. 1-9.
9. Закон України « Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу»

- від 6.07.2010 року № 2442-VI // Урядовий кур'єр №138. – 2010. 29 липня.
10. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність.- Київ.- 2008.
 11. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність(Хрестоматія).- Київ.-2008.
 12. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії / І.А.Зязюн, Г.М.Сагач.-К.:УРІМБ, 1997.-302
 13. Кононко О.Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільників (системний підхід): монографія / О.Л. Кононко. – К.; Стислос,2000.
 14. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении /В.А.Кан-Калик,- М.: Просвещение, 1987.-190с.
 15. Капська А.І. Виразне читання.-К.: Вища школа, 1990.
 16. Луценко І. Педагогічний стиль мовлення / І.Луценко // Дошкільне виховання.-2000.- №1-С.9-10.
 17. Мій рідний край, моя земля: Українське народознавство в дошкільному закладі// Програма та довідковий матеріал вихователям дошкільних закладів.-О., 1993
 18. Педагогічна майстерність: Тексти\ За ред.. Зязюна.-Полтава, 2001.
 19. Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду// Твори: В7т.-К.,1954.
 20. Щербань П. Національне виховання в сім'ї.,К.,2000.